

VÝROČNÍ ZPRÁVA

The Annual Report

2004

ZOO Dvůr Králové, Czech Republic

Nosorožci Rhinoceroses

Kristina Tomášová

SUMMARY

Regarding rhinos, we can consider the year 2004 as a very successful one. In Black Rhinos, we paid special attention to the care of the pregnant primiparous female Jiddah and her female offspring Deborah, born on 11th September. We continued our efforts in socialising young and unexperienced animals. We concentrated especially on the 6 years old female Musso, who was socialised with the breeding male Isis together with the 34 years old female Jimmi. The season started again with tensions and fights among Musso and Isis. But luckily the situation started to change in June and they mated for the first time in July. The second process of socialising of Sauron and Jessi was also important, as Sauron had problems with aggression in previous cases. We were also successful and this pair mated also three times, the last was on 6th October. The laboratory hormone tests showed that both females became pregnant. We paid much attention to animals with health troubles. The condition of male Isis improved and he mated repeatedly. Female Sali, in spite of individual care and improvement of general conditions, suffers from chronic Staphylococcal inflammations, which do not sufficiently react on antibiotic treatment. This is why we started with an antibacterial and antimycotic zest at the end of the year. In May, we lost female Eimy. The section and examination of samples showed the liver failure as the cause of death. In Indian Rhinos, there was no change during 2004. We started to prepare for the transfer of Numa and Ropen to their new home. In Northern White Rhinos, we concentrated on the breeding pair Najin and Saut. As there was no pregnancy in 2003, despite numerous matings, we decided to examine both animals by ultrasound in April. They were found healthy and we continued in the breeding efforts. At the end of the year, we started to

consider an artificial insemination, which would be realised in early 2005, if there is no pregnancy by then. The 32 years old female Nesári was together with the 11 years old male Suni. The condition of Nesári improved even more and both animals started with mating behaviour.

Rok 2004 byl pro oddělení nosorožců chovatelsky velmi úspěšný. Narození mláďete nosorožce dvourohého v září a jeho úspěšné probíhající odchov byl ověřením celoroční práce. Věnovali jsme zvýšenou pozornost nejen odchovu mláďete, ale i spojování, zdravotnímu stavu a krmným dávkám.

I. Nosorožci indičtí

Vzhledem k tomu, že přes pravidelné páření choťná samice Numa v roce 2003 nezahřezla, rozhodli jsme se využít dubnového pobytu týmu IZW Berlin (Institut pro zoo a divoká zvířata) a provést u ní ultrazvukové vyšetření genitálního traktu. Holužel výsledek nebyl pozitivní, neboť bylo zjištěno, že Numa má na děložní sliznici četné myomy, které brání v zahřeznutí.

Indický nosorožec Ropen na sněhu. Indian rhino Ropen on the snow.

Foto: J. Ahyalovcková

U Ropena došlo ke zhoršení poškození náslapných ploch a kopyt, zejména u levé zadní končetiny. Proto jsme v červenci přistoupili k radikálnímu řešení, a to operaci za pomoci anglických odborníků - Dr. Edmunda Flacha, veterináře Zoo Whipsnade a Dr. Mike Archera, chirurga Veterinární fakulty Londýn. Operaci je možno považovat za zdařilou, neboť došlo k zacelení značné části původní trhliny. Protože je naším cílem přemístění obou zvířat do optimálních podmínek, proběhlo v říjnu jednání s Robertem Lawrencem, zoologem West Midland Safari Park, England, kde staví nové zařízení pro indické nosorožce a o náš pár mají zájem.

II. Nosorožci dvourozí

Soustředili jsme se na péči o samičku Jiddah, která čekala počátkem svého narození svého prvního mláděte. Porod proběhl v noci z 10. na 11. září, kdy v ranních hodinách porodila samičku. První den života mláděte byl dosti dramatický, neboť nezkušená matka – prvníčka byla velmi neklidná a mláděti neumožnila sát mateřské mléko. To se naštěstí podařilo odpoledních hodinách zvládnout a po několika dnech již probíhal odchov dobře. Dne 23. října dostala narozená samička jméno Deborah.

Na úseku nového pavilonu nosorožců jsme pokračovali v procesu „výměny generací“. Nejvíce jsme se soustředili na šestiletou samici Musso, kterou se po překonání předchozích problémů podařilo během sezóny 2003 společně s 34letou samicí Jimmi spojit s 27letým chovným samcem Isisem. Zpočátku přetrvávaly ve skupině šarvátky, naštěstí došlo v červnu k pozitivní změně chování u Musso a v červenci k prvnímu páření. Celkem se Musso a Isis pářili třikrát, naposledy 20. září.

Na úseku starého pavilonu nosorožců byl spojován 10letý samec Sauron se zkušenou 20letou samicí Jessi. U Saurona byly v předchozích letech problémy při spojování, zejména v souvislosti s jeho agresivitou k samicím. Proto jsme akci věnovali zvýšenou pozornost a podařené spojení považujeme za úspěch. Pár se pářil třikrát, naposledy 6. října.

Výšetřením hormonálních metabolitů ze vzorků trusu v laboratoři Institutu biochemie Veterinární University ve Vídni bylo prokázáno, že obě samice jsou březí. Termíny porodů jsou stanoveny na přelom roků 2005 a 2006.

Nosorožci dvourozí, Jiddah a její první mládě Deborah narozená 11. září 2004. Black rhinos, Jiddah and her first offspring Deborah (born on 11th September 2004).

Foto: T. Hájny

Krmí samičky nosorožce dvourozího 23. října. The name giving party of black rhino female on 23rd October. Foto: J. Myslivečková

Nosorožec dvourozí Deborah obědvá. Black rhino female Deborah at luncheon. Foto: Z. Čermák

Tradičně jsme se intenzivně věnovali zvířatům se zdravotními problémy. Kondice samce Isis se zlepšila natolik, že opakovaně pářil. U samice Sali i přes komplexní zlepšení podmínek a individuální péči přetrvávaly chronické stafylokokové záněty (zejména genitálního traktu), nereagující na antibiotickou léčbu. V závěru roku jsme u ní proto zahájili intenzivní přírodní léčebné kúry

zaměřené antibakteriálně a antimykoticky. V květnu bohužel došlo k náhlému úhynu samice Eimy. Následná pitva a vyšetření vzorků veterinárním ústavem prokázalo jako příčinu vážné poškození jater.

Léčebné a preventivní kúry probíhaly v průběhu celého roku díky použití produktů získaných od sponzorů, především firem Energy Praha, Orling Ústí nad Orlicí, Stiefel Praha a díky konzultaci s Dr. Pavlem Šáchou z Centra celostní medicíny Chrudim, kterým právem patří srdečné poděkování. O chovatelské práci s nosorožci dvourohými pojednává podrobně samostatný článek „Deborah“.

III. Nosorožci širokohubí severní

Trvale věnujeme zvláštní pozornost jediné chovné samici Nájín, která bohužel i přes pravidelné páření se samcem Saútem v roce 2003 nezabývala. Proto jsme hned na začátku sezóny v dubnu přistoupili ke komplexnímu vyšetření obou chovných zvířat ultrazvukem, abychom včas zjistili případné zdravotní problémy.

Vyšetření, které provedl mezinárodní tým IZW Berlin, prokázalo, že obě zvířata jsou v pořádku. Vyšetřena byla rovněž samice Nabiré, jejíž stav se od posledního vyšetření nezměnil a zatím bohužel není možné počítat s její reprodukcí. Saút a Nájín se opakovaně pářili, naposledy 30. prosince. Vzhledem k tomu, že ani tentokrát nedošlo k zaběhnutí Nájín, začali jsme v závěru roku uvažovat o umělé inseminaci, kterou by na jaře 2005 provedl tým IZW Berlin.

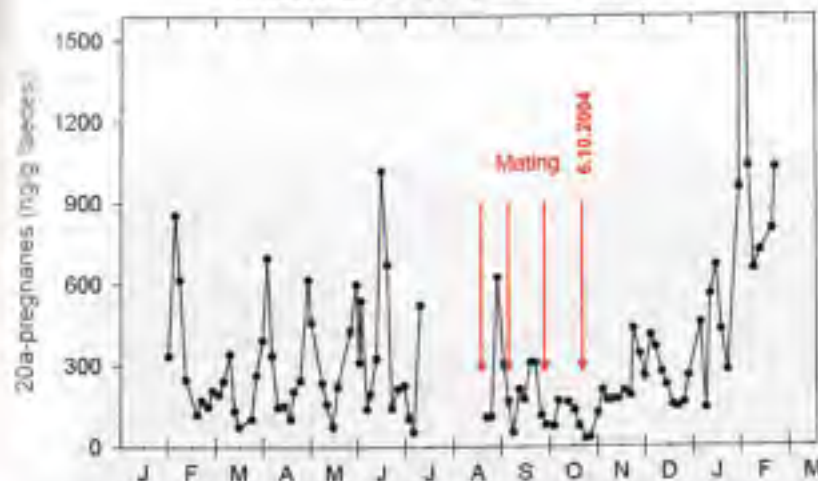
Druhá skupina nosorožců širokohubých severních tvořená samcem Suni a samicí Nesári pokračovala v harmonickém soužití. Kondice 32leté Nesári se díky individuální péči a terapii zaměřené na zlepšení stavu kloubních chrupavek zlepšila natolik, že došlo k opakovaným pokusům o páření i vlastním páření dne 12. srpna. Zlepšení zdravotního stavu této starší samice nesporně patří mezi úspěchy oddělení.

Všem, kteří v průběhu roku pomohli a přispěli jak finančně, tak materiálně či odbornou radou, patří náš upřímný dík. Kromě uvedených firem jsou to zejména adoptivní majitelé nosorožců - firma Bestgolf Praha, Ikuyo Kinami Tokyo, Oční optika Ladislav Zajíček Trutnov a Výbor bílých nosorožců z Vrchlabí, kteří již počtvrté uspořádali benefiční ples ve prospěch královédvorských nosorožců.

Páření severní formy nosorožce širokohubého Nesári a Suni 12. srpna 2004. Mating of Northern white rhinos Nesári and Suni. Foto T. Hajný.

Black Rhino Jessi (Dvůr Králové)

Potvrzení březosti samice nosorožce dvourohého Jessi (červené šipky - páření), dr. Schwarzenberger, Ústav biochemie Veterinární univerzity ve Vídni. The confirmation of pregnancy of female black rhino Jessi; dr. Schwarzenberger, Institute of Biochemistry of Vienna Veterinary University.

Pracovníci oddělení nosorožců (zleva): The staff of the Rhinos Department (from the left): Jan Zďánek, Jiří Gandurský, RNDr. Kristina Tomášová, Oldřich Vyhledal. Foto Z. Čermák.